

Hyddkroken øst for Aursunden.

Ludv. Winje.

Sommersyssel

KIRSTEN MØRCH

Sommerferie skal være hvile og rekreasjon både for kropp og sjel. Hvis det bare var kroppen vår som skulle styrkes, kunne jo det hele ordnes med en høyfjellssol-lampe og et trimprogram. Nei, sommerferie bør også nyttes slik at vi får andre og nyere inntrykk enn dem som hverdagen ellers gir oss. Derfor er det at fotturer i fjellet er så riktig, det forener begge deler. Sommerferie kan også være den ting å ha tid og overskudd til å dyrke en interesse som ellers kanskje synes barnslig og meningsløs.

Den som skal tilbringe sin ferie ute i naturen, kan forberede turen og få et rikere utbytte av den ved å ha «for hånden» oppslagsbøkene: «Floraen i farger», «Fjellfloraen», «Insektene i farger», og andre. Skulle ønske at disse bøkene kunne finnes på alle våre turisthytter.

I mange år på rad var det slik i vår lille familie at mor og barn ble sendt på landet så snart det ble sommer. Vi dro til Stokkhaugen, Morfars gamle hytte i skogen ved vannet. Der bodde jeg så med datter og sønn hele sommeren, og vi koste oss ordentlig. Det var noen rike år ungene og jeg hadde sammen her. Vi streifet om i skog og mark på myr og eng på oppdagelsesferder, stadig med større radius fra hytta.

De første årene hørte jo bleier og lignende med til utrustningen for sommerferien. Jeg hadde også tenkt på «åndelig føde» og hadde tatt med noen billedbøker. Etter få år avanserte vi fra billedbøker til eventyrbøker, barna vokste jo også åndelig sett. Så kom noen år hvor «Frøken Detektiv» og «Stompa» var med som lesestoff.

Årene gikk og barna vokste. Jeg husker at vi en lang sommer leste høyt for hverandre ved peisbålet om kvelden i Posepilt-bøkene av Kristian Kristiansen. Hyggelige timer.

Så kom somre hvor «Floraen i farger» hørte med til utrustningen. Mange av dere kjenner sikkert situasjonen igjen. Planter lå i press på de underligste steder rundt i hytta. Det ble tallet støvdragere og begerblad, diskutert familie og grupper.

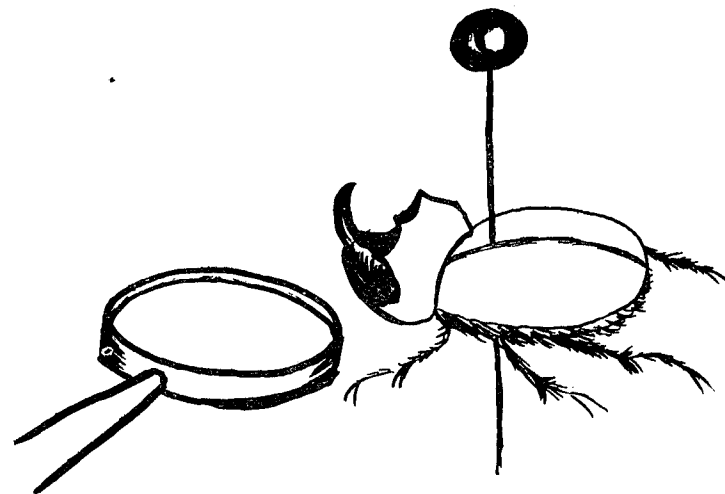
Da var det at jeg et år — som mor og barneoppdrager — fant på å anskaffe: «Insekter i farger» for vårt ferieopphold.

«Insekter i farger». Det er en bok i størrelse og utstyr lik «Floraen i farger». Den sommeren gikk vi inn for insekter. Insekter er såvisst ikke bare mygg og klegg, selv om det er de to vi «hilser» mest på. Insekter er noen underlige skapninger. De beveger seg både på land og i luft, mange kan også mellomlande på vårt 3. element, på vannflaten. Insektene er velutstyrte. Foruten ben til å gå på og vinger til å fly med, har noen av dem «antenner» til å føle og lukte seg fram. De har spesielle «munnføtter» til å oppta og bearbeide næringen.

Ungene og jeg hadde et godt forstørrelsesglass. Har dere forsøkt å traktere en humle med en teskje honning?

Hun blir selvsagt henrykt, summer glad og tar fram spiseredskapen sin. Det er et rør omtrent så langt som ett av bena, og det stikker hun ned i honningen. Ut av røret kommer så tungen, og den kan vel være omlag dobbelt så lang som spiserøret. Tungen går lynende fort ut og inn. Humlen blir snart tung og dorsk, har vanskelig for å holde seg på bena, men spiser og spiser. Og en ting til: den glemmer å være redd. Prøv selv, så skal dere se!

Nå var det jo ikke noen vits i å slå et insekt flatt og så studere det i forstørrelsesglass. Nei, det måtte fanges levende og så få en kort og smertefri død. Det var ikke så vanskelig å fange insekter. Barna og jeg brukte solide melkeglass. Når vi så et merkelig insekt i skogen eller på myra, så hvelvet vi fort et melkeglass over. Etter en liten stund fløy insektet opp i bunnen av det hvelvede glasset, og så skjøv vi en liten papp-plate under. Nå var insektet fanget. Men hvordan skulle vi få tatt livet av kryptet? Vi hadde knappe-nåler med kulørte glasshoder på. Insektene skulle settes fast med det

Tegn. av Kirsten Mørch.

på en treplate, i hver sin rute her med nummer og med henvisning til insektboken.

En mor må ordne så meget. Jeg prøvde meg fram. Dryppet noen dråper eddik på en bomullsdott og slapp ned i glasset. Det hjalp ikke. Vi prøvde med salmiakk, med terpentint og kamferdråper. Endelig fant vi løsningen: noen dråper nafta (eter) fra lommeapoteket ga insektet en brå og smertefri død. Nå gikk det fint. Samlingen vår økte, og jeg kjøpte mere nafta. Heldigvis har vi handelsmann i nærheten og han har medisinsalg fra apoteket nede i hovedbygda. Det gikk fryktelig mye nafta forresten. Jeg syntes jeg kjøpte nafta stadig. Hver gang jeg handlet, så var det likesom smør og brød og: nafta.

En lørdag hadde vi fått besøk av Mormor, og mormor og jeg dro til butikken for å handle. Der var det fullt opp av kunder. Men endelig ble det da min tur ved disken, det var trangt om plassen. Jeg skulle igjen ha en del husholdningsvarer og så: nafta. Da snudde kjøpmannen seg fra medisinskapet, så megetsigende på meg og sa: «No har æ itj meir nafta igjæn. Du ha kjøft aill dein naftaen som aboteket ha seindt mæ. Kainn du itj bruk no aint, du?» «Nei, takk», sa jeg, med et lite sukk. «Når du ikke har nafta, så får det heller være».

Utenfor butikken fikk jeg skjenn av mor. Hun kunne fortelle meg at folk som ikke har gode drikkevarer bruker nafta og tar

seg en rus. Dette hadde jeg faktisk aldri hørt før — det må ha vært en mangel ved min oppdragelse. —

«Hva kan ikke handelsmannen og folk her i bygda tro om deg og alt forbruket ditt av nafta. Du må finne en anledning til å fortelle handelsmannen hva naftaen har gått til», sa mor.

Anledningen er ennå ikke kommet, og det er gått mange år siden. Ja, ja, det får så være. Det var nå *den* sommeren. —

Første fellestur til Snøhetta.

Magne Haave.

Den første påsketuren til Trollheimen

KRISTEN ASPAAS

Det var i 1880-årene at de første langturer på ski ble foretatt i den trønderske fjellheimen, og det er tydelig at de trondhjemske sportsmenn ble inspirert til slike turer av Fridtjof Nansens skiferder i høyfjellet. I mars 1887 gikk E. A. Tønseth og løytnant Oluf Dietrichson fra Røros til Meraker, og vinteren etter dro Dietrichson over Dovre og gjennom Jotunheimen. Neste sommer fulgte han som kjent Nansen på hans ferd over Grønlandsisen. I februar 1889 foretok Tønseth og løytnant Ivar Bauck en flere dagers skitur til samene i Gynnefjellet, og i begynnelsen av 1890-årene arrangerte Tønseth fjellturer for Trondhjems Skiklubs medlemmer. Og så kom den første store påsketuren til Trollheimen i året 1896.

Deltagerne var følgende herrer: Olaf Grilstad, Fridtjof Brun, Yngvar Knudtson, Petter Varmbo, Ole Rendahl, Laurits Noodt og E. A. Tønseth. I 1896 kom påsken først i april, men alt i mars var det vårlig og lite snø i Trondhjem og Bymarka, så det var dårlig påskeføre. Et nysnøfall skapte dog stor glede blant disse skientusiastene, og over telefonen avtalte de denne turen. Herrene var også så moderne at de dro med seg et stort fotografiapparat. Skiutstyret var Telemarksski med spanskkrørsbindinger, og beksømstøvler. Man hadde funnet at det var bedre enn Leksvikski og finnsko, antrekket var vadmelsdress. Parafinvoks var deres eneste skismurning, og til leskedrikk hadde de med saftflasker, saften blandet de med kaldt og godt smeltevann. Proviant bar de ikke med seg, da man skulle kjøpe mat underveis. Når vi i dag vet så meget om denne turen, kommer det av at E. A. Tønseth skrev to artikler om ferden i «Dagsposten»